

**สบู่ว่าน : แนวทางส่งเสริมวิธีการทำสบู่ว่านหางจระเข้
ชุมชนบ้านในหมง หมู่ที่ 6 ตำบลพรหมโลก อำเภอยางชุมน้อย
จังหวัดนครราชสีมา**

**Wan Soap : Guidelines for Promoting How to Make Aloe Vera
Soap Ban Naimong Moo.6 Promlok Sub-District, Promkiri
District, Nakhon Si Thammarat Province Thailand**

วันที่รับบทความ: 23 ต.ค. 64

วันที่แก้ไขบทความ: 6 ธ.ค. 64

วันที่ตอบรับ: 24 ธ.ค. 64

อดิวัฒน์ กิริเพ็ชร¹

Atiwat Kiripetch¹

จิตติมา ดำรงวัฒนะ²

Jittima Damrongwattana²

อุดมศักดิ์ เดโชชัย²

Udomsak Dechochai²

เดโช เขื่อนแก้ว²

Daycho Khaenamkaew²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการทำสบู่จากว่านหางจระเข้ สภาพปัญหาการทำสบู่ว่านหางจระเข้ และแนวทางส่งเสริมอาชีพท้องถิ่นการทำสบู่ว่านหางจระเข้

¹ นักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (2563)

¹ Student of Community Development Program Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat. (2020)

² อาจารย์สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

² Lecturer in Community Development Program Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat.

กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านโนนหมง หมู่ที่ 6 ตำบลพรหมโลก อำเภอพรมหิรี จังหวัด นครศรีธรรมราช ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์และการสังเกต ผู้ให้ข้อมูล คือครอบครัวที่ทำสบู่ว่านหางจระเข้ มีจำนวน 7 ครอบครัว และผู้ที่ส่งเสริม และสนับสนุน ภูมิปัญญาในการทำสบู่ว่านหางจระเข้ มีจำนวน 6 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า

1. วิธีการทำสบู่จากว่านหางจระเข้ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ 1) วัตถุดิบและ อุปกรณ์การทำสบู่ว่านหางจระเข้ พบว่า อุปกรณ์สำคัญ เช่น หม้อ เตาแก๊ส และมิด เป็นต้น 2) วิธีการทำสบู่ว่านหางจระเข้ นำเกล็ดสบู่มาหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ ว่านหางจระเข้ปอกเปลือก แล้วหั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ บดให้ละเอียด คลุกเคล้าส่วนประกอบสำคัญ เช่น เกล็ดสบู่, เนื้อว่าน หางจระเข้, น้ำผึ้ง และหัวน้ำหอม เป็นต้น เสร็จจึงนำไปแม่พิมพ์ ร่อนแข็งจึงแกะออก 3) บรรจุภัณฑ์สบู่ว่านหางจระเข้

2. สภาพปัญหาการทำสบู่ว่านหางจระเข้ พบว่า 1) ปัญหาสบู่ไม่แข็งตัว 2) ปัญหา สบู่เกิดเชื้อรา 3) ปัญหาคุณภาพสบู่ไม่สม่ำเสมอ 4) ปัญหาบรรจุภัณฑ์ของสบู่ ชำรุดและบิด เบี้ยว 5) ปัญหาวัตถุดิบ และอุปกรณ์

3. แนวทางส่งเสริมอาชีพท้องถิ่นการทำสบู่ว่านหางจระเข้ พบว่า 1) แนวทาง ส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ โดยการส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนให้มีรายได้เสริมเข้าใน ครอบครัว 2) แนวทางส่งเสริมด้านการพัฒนาอาชีพ ประกอบเป็นอาชีพสร้างรายได้ 3) แนวทางส่งเสริมด้านสังคม การทำสบู่ว่าเป็นสินค้าที่มีคุณภาพและเป็นผลิตภัณฑ์หนึ่ง ตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ 4) การส่งเสริมด้านการอนุรักษ์ว่านหางจระเข้ 5) การส่งเสริมด้านการนำใช้ประโยชน์ และ 6) การส่งเสริมด้านสรรพคุณทางยา

คำสำคัญ : ว่านหางจระเข้, สบู่ว่านหางจระเข้, แนวทางส่งเสริม

Abstract

The purposes of this research were to study Aloe Vera Soap Making, The Problem of Aloe Vera Soap Making and Guidelines for promoting local occupation of Aloe Vera Soap

Making Ban Naimong Moo.6 Prom Lok Sub-district, PromKiri District, Nakhon Si Thammarat Province Thailand. This research had used qualitative research methodology. The Results of The research found that ;

1. Aloe Vera Soap Making. It consists of the following steps: 1) Raw materials and tools for making aloe vera soap. It is found that important equipment such as pots, gas stoves and knives, etc. 2) How to make aloe vera soap. The soap flakes are cut into small pieces. Aloe vera is peeled and cut into small pieces and ground thoroughly. Mix important ingredients such as soap flakes, aloe pulp, honey and perfume, etc., then put into a mold. Wait until hard to remove. 3) Aloe soap packaging.

2. The Problem of Aloe Vera Soap Making. It was found that : 1) Soap problems do not harden. 2) Soap problems with fungus. 3) Uneven soap quality problems. 4) Soap packaging problems, defective and dents. 5) Raw material and equipment problems

3. Guidelines for promoting local occupation of Aloe Vera Soap Making. It was found that : 1) Guidelines for promoting the economy by promoting careers for people to have extra income into the family. 2) Guidelines for promoting career development as an income-generating profession. 3) Social Promotion Guidelines Soap making is a quality product and one sub-district product. 4) Aloe Vera Conservation Promotion. 5) Promotion of utilization and 6) Promoting medicinal properties.

Keywords: Aloe Vera, Aloe Vera Soap, Guidelines for Promoting

บทนำ

ว่านหางจระเข้เป็นต้นพืชที่มีเนื้ออุ่มวาวจัดอยู่ในตระกูลลิเลียมแหล่งกำเนิดดั้งเดิมอยู่ในชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและบริเวณตอนใต้ของทวีปแอฟริกา พันธุ์ของว่านหางจระเข้มีมากมายกว่า 300 ชนิด ซึ่งมีทั้งพันธุ์ที่มีขนาดใหญ่มาจนไปถึงพันธุ์ที่มีขนาดเล็กกว่า 10 เซนติเมตร ลักษณะพิเศษของว่านหางจระเข้ก็คือ มีใบแหลมคล้ายกับเข็ม

เนื้อมัน และเนื้อในมีน้ำเมือกเหนียว ว่านหางจระเข้ผลิตดอกในช่วงฤดูหนาว ดอกจะมีสีต่างกัน เช่น เหลือง ขาว และแดง เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพันธุ์ของมันคำว่า “อะโล” เป็นภาษากรีกโบราณ หมายถึงว่านหางจระเข้ และในส่วนสรรพคุณทางยาของว่านหางจระเข้นั้นจะสามารถบรรเทาอาการของโรคผิวหนังหลายชนิด เช่น แผลไหม้พุพอง เกิดจากความร้อนที่ไม่ร้ายแรงแผลที่เกิดจากการทำครัว เช่น น้ำมันลวก น้ำร้อนลวก การบรรเทาอาการง่ายๆ ด้วยการนำว่านหางจระเข้มาทาบริเวณแผลพุพองจะช่วยบรรเทาอาการเจ็บปวด และ โรคเริมที่อวัยวะเพศ โรคเริมจะมีอาการเป็นตุ่มน้ำใสจากนั้นจะแตกออก และอีกแสบจนเกิดแผลเจ็บแสบ วิธีการดูแล คือ นำด้วยาที่มีว่านหางจระเข้เป็นส่วนผสมมาทาบริเวณแผลจะช่วยบรรเทาอาการโรคได้ดี และโรคต่อมไขมันอักเสบ อาการคัน ผื่นแดง เป็นรังแคบนหนังศีรษะ วิธีการรักษาที่ดีเอาด้วยาที่มีว่านหางจระเข้เป็นส่วนผสมจะช่วยในการลดความแห้งหลุดร่วงของผิวหนัง (สถาบันวิจัยสมุนไพร, 2541)

ภูมิปัญญาการทำสบู่ สบู่เป็นเครื่องสำอางชนิดหนึ่งที่ใช้ในการทำมาค้าขายร่างกาย เดิมใช้เพื่อทำความสะอาดร่างกายเท่านั้น ปัจจุบันกระบวนการผลิตสบู่ มีการเพิ่มส่วนผสมอื่นๆ เพื่อให้สบู่มีสรรพคุณตรงตามความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น เช่น มีสีสันทที่สวยงามน่าใช้ มีกลิ่นหอม และมีสรรพคุณทางยาในทางการค้า มีการใช้สารสังเคราะห์เพิ่มขึ้นทำให้ผลิตภัณฑ์น่าใช้ บรรลุเกณฑ์สวยงามแต่แฝงไปด้วยสารเคมีที่เป็นอันตราย มีพิษตกค้าง และราคาสูง ปัจจุบันนิยมใช้พืชสมุนไพรที่มีอยู่ในธรรมชาติมาเป็นส่วนผสมเพิ่มเติมในสบู่ แทนการใช้สารเคมีสังเคราะห์ พืชสมุนไพรที่ใช้มีสาระสำคัญและมีสรรพคุณทางยา เช่น มีน้ำมันหอมระเหยที่มีกลิ่นเฉพาะใช้ในการบำบัดโรค มีสีสันทสวยงาม หาง่ายราคาถูก ประหยัด ปลอดภัย ไร้สารสังเคราะห์ และไม่มีพิษตกค้าง ทำให้สบู่สมุนไพรที่ผลิตขึ้นจากผลิตภัณฑ์ธรรมชาติมีคุณลักษณะเฉพาะที่หลากหลาย จึงเป็นบทพิสูจน์ให้เห็นถึงความมหัศจรรย์ของสบู่สมุนไพรที่มีคุณค่าของภูมิปัญญาไทย เชื่อว่าทุกคนไม่ว่าจะเป็นเพศไหน วัยไหน หรือชาติไหน คงไม่มีใครไม่รู้จัก หรือไม่เคยใช้ “สบู่” ในการนำมาดูแล ผสมกับน้ำเพื่อชำระล้างสิ่งสกปรก และทำความสะอาดร่างกาย ที่มาตั้งแต่สมัยโบราณ เพราะในการใช้ชีวิตประจำวันของคนทุกคนต้องมีการอาบน้ำกันอยู่ทุกวัน โดยปกติคนส่วนใหญ่เกลียดที่อาบน้ำวันละสองครั้ง และปัจจุบันนี้ สบู่ก็มีมากมายหลายชนิดให้ได้เลือกใช้ตามความ

เหมาะสม และความชอบของแต่ละบุคคล (ธนศ ศิริกิจ, 2555) ด้านปัญหาการผลิตสบู่ว่านหางจระเข้ ในชุมชนบ้านในหมง หมู่ที่ 6 เนื่องจากชาวบ้านยังไม่มีความรู้ ความชำนาญในการผลิตและช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาค้นคว้ามีความสนใจที่จะทำการศึกษารื่องว่านหางจระเข้ : การทำสบู่ว่านหางจระเข้ กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านในหมง หมู่ที่ 6 ตำบลพรหมโลก อำเภอพรมหิรี จังหวัดนครศรีธรรมราช เพราะว่านหางจระเข้ได้นำมาทดลองการทำสบู่แล้วพบว่าสบู่ว่านหางจระเข้นั้นใช้แล้วผิวกายชุ่มชื้นว่านหางจระเข้มีประโยชน์มากมาย เช่น ใช้เป็นยารักษาแผล ใช้เป็นเครื่องดื่ม และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาวิธีการทำสบู่จากว่านหางจระเข้กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านในหมง หมู่ที่ 6 ตำบลพรหมโลก อำเภอพรมหิรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.2 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการทำสบู่จากว่านหางจระเข้ กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านในหมง หมู่ที่ 6 ตำบลพรหมโลก อำเภอพรมหิรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมอาชีพท้องถิ่นการทำสบู่จากว่านหางจระเข้ กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านในหมง หมู่ที่ 6 ตำบลพรหมโลก อำเภอพรมหิรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับการทำสบู่ว่านหางจระเข้

1) ความหมายของสบู่ว่านหางจระเข้

ขนิษฐ พานขวงส์ (2555) กล่าวว่า สบู่ คือ ของใช้ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ทุกวันเราอาบน้ำต้องใช้สบู่เพื่อการขจัดสิ่งสกปรกออกจากร่างกาย ซึ่งคนส่วนมากมักจะเลือกสบู่ที่สามารถทำความสะอาดได้ดีมาก จนไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดกับผิวในภายหลัง ปัจจุบันสบู่มีมากมายหลายชนิดให้เราเลือกใช้ ตามความเหมาะสม และความชอบของแต่ละบุคคล

แต่เรารู้จักสมุนไพรเหล่านั้นดีเพียงไร และจะมีสักกี่คนที่ใส่ใจในรายละเอียดว่าสมุนไพรแต่ละก้อนมีส่วนประกอบสำคัญอะไรบ้าง สมุนไพรที่ดีจะต้องมีส่วนประกอบสำคัญที่จำเป็น และมีประโยชน์ต่อผิว ซึ่งนอกจากจะทำให้สมุนไพรที่ได้ทำความสะอาดผิวได้ดีแล้ว ยังสามารถบำรุงผิวได้อีกด้วย ทั้งนี้ สมุนไพรเป็นสิ่งที่เราต้องใช้เป็นประจำทุกวัน หากเราคัดสรรสมุนไพรที่มีคุณภาพ จะทำให้เรามีสุขภาพผิวของที่ดีอยู่คู่กับเราไปตลอดนานเท่านั้น

2) วัตถุประสงค์ในการทำสบู่ว่าหางจระเข้ จำลอง ศิริสุข (2559) กล่าวว่า อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำสบู่จากน้ำมันมะพร้าว คือ กระทะ หม้อ จวัก แม่พิมพ์สบู่ตามใจชอบ เตาถ่านหรือไมโครเวฟ กระบวย หลอดฉีดยาสีฟันที่ต้องใช้ทำสบู่ กลีเซอรินแบบใสชนิดแข็ง น้ำมันมะพร้าว แอลกอฮอล์ โมลสบู่วัตถุประสงค์ในการหลอมสบู่และการบรรจุหีบห่อ พิมพ์ในการขึ้นรูปสบู่ จวัก ช้อน ถูพลาสติกใส่ กล่องกระดาษ โลโก้ของสินค้า

3) วิธีการทำสบู่ คมสันต์ หุตะแพทย์ (2554) กล่าวว่า การละลายกลีเซอริน โดยการตัดชิ้นส่วนของกลีเซอรินให้เพียงพอต่อปริมาณที่จะใส่ลงไปแม่พิมพ์ที่เชื่อมมาแล้วนั้นเป็นชิ้นเล็กๆ เพื่อให้ละลายได้ง่ายขึ้น แล้วใส่กลีเซอรินชิ้นเล็กๆ ลงไปในหม้อสองชั้น เติมน้ำลงไปในหม้อชั้นล่างแล้วอุ่นด้วยไฟหรือว่า ละลายกลีเซอรินในไมโครเวฟก็ได้เพราะว่ามันสะดวกไม่ต้องหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ โดยใส่ก้อนกลีเซอรินไว้ในขามที่นำเข้าไมโครเวฟได้แล้วอบประมาณ 30 วินาที และค่อยๆ เพิ่มขึ้นทีละน้อยจนกว่าจะละลายหมด แต่ถ้าหากจะละลายกลีเซอรินทั้งก้อนใหญ่ๆ หรือตัดเป็นชิ้นเล็กๆ ให้เพียงพอกับปริมาณสบู่ที่จะทำได้สบู่ที่เสร็จแล้วก็จะออกมามีมวลและปริมาณเท่ากับก้อนกลีเซอรินก่อนที่จะนำมาละลาย แต่แค่เปลี่ยนรูปร่างให้สวยขึ้นเท่านั้น คนไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งสบู่จับตัวเหนียวขึ้น แล้วจึงเทลงในแม่พิมพ์ที่เตรียมไว้ ตั้งทิ้งไว้ประมาณ 3-6 ชั่วโมง จนสบู่จับตัวเป็นก้อนแข็ง แล้วจึงนำออกจากพิมพ์

4) บรรจุภัณฑ์สบู่ว่าหางจระเข้ ประชิด ทิณบุตร (2531: 86) กล่าวว่า การออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ คือ การกำหนดลักษณะรูปร่าง รูปทรงขนาดปริมาตร ส่วนปริมาตรอื่นๆ ของวัสดุที่จะนำมาผลิตและประกอบเป็นภาชนะบรรจุให้เหมาะสมกับหน้าที่ใช้สอย ตลอดจนจรรยาบรรณการผลิต การบรรจุ การเก็บรักษา และการขนส่ง นอกจากนี้รูปทรงของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ยังเป็นปัจจัยสำคัญของการสื่อสารข้อมูลผลิตภัณฑ์ถึงผู้บริโภค

5) ปัญหาการทำสบู่ว่านหางจระเข้

5.1) ปัญหาสบู่ไม่แข็งตัว จิรนันต์ เพชรช่วย และคณะ (2560) กล่าวว่า ถ้าสบู่ที่ผ่านขั้นตอนตามเวลาที่ทำทุกช่วงแล้ว แต่ยังไม่มีส่วนผสมบางส่วนไม่แข็งตัวหรือแยกกันอยู่หรือไม่ดี เพราะสาเหตุใดก็ตาม อาจแก้ไขให้ดีขึ้น

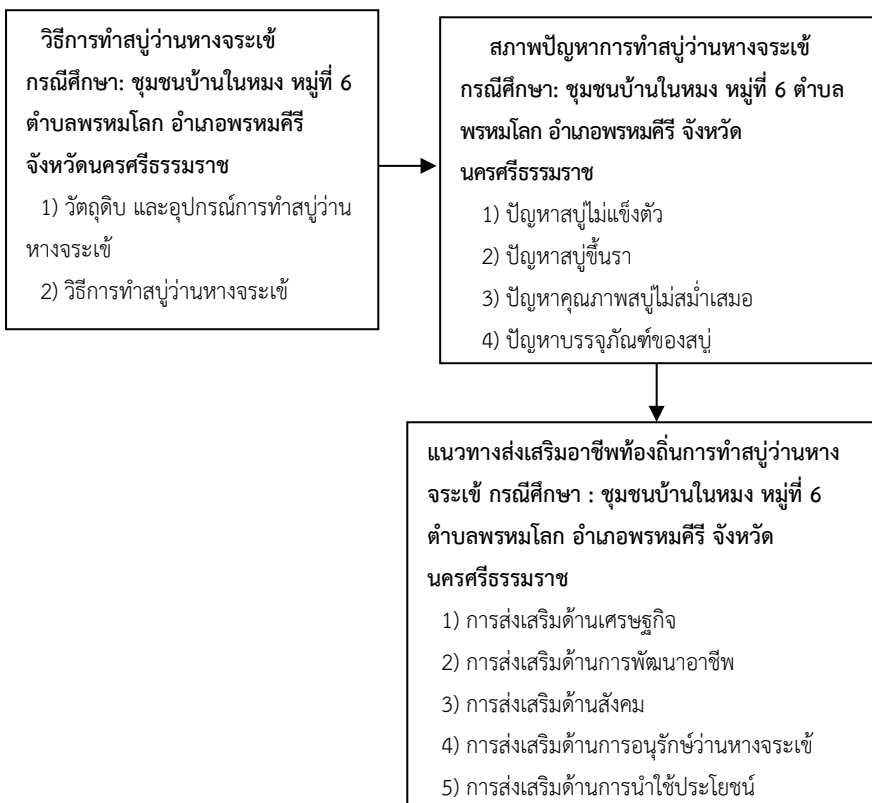
5.2) ปัญหาสบู่ขึ้นรา ณัฐรจา ลาคำแสน, นนทกร หมั่นประโคน, ภัทราวดี ชาวสวน และ วิลาสินี คามวาสี (2558) ได้กล่าวว่า การที่สบู่ขึ้นการเกิดจากส่วนผสมของวัตถุดิบที่นำมาใช้วัตถุดิบที่สามารถขึ้นราได้ง่ายก็จะทำให้สบู่ขึ้นราตามไปด้วย ฉะนั้นควรเลือกวัตถุดิบที่มีความเหมาะสม และไม่ขึ้นราในภายหลังจึงจะสามารถทำสบู่ให้ปราศจากเชื้อราได้

5.3) ปัญหาคุณภาพสบู่ไม่สม่ำเสมอ ธเนศ ศิริกิจ (2555) ได้กล่าวว่า สบู่ นั้นจะช่วยเพียงแค่ขจัดสิ่งสกปรกออกจากผิวหนัง แต่ไม่สามารถทำให้ผิวอ่อนเยาว์ลงได้ หรือไม่สามารถขจัดรอยเหี่ยวย่นเหี่ยวแก่ ควรเลือกสบู่ที่อ่อนที่สุดใช้แล้วผิวไม่แห้งหรือแห้งน้อยที่สุด และระคายเคืองน้อยที่สุด เป็นการเลือกคุณภาพให้เหมาะสมกับผิว

5.4) ปัญหาบรรจุภัณฑ์ของสบู่ จุฑามาศ เจริญพงษ์มาลา (2556) ได้กล่าวว่า สบู่ยังไม่มีบรรจุภัณฑ์เพื่อจัดจำหน่าย จึงได้ดำเนินการออกแบบบรรจุภัณฑ์ และนำผลงานการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ซึ่งมีรูปแบบ สำหรับผลิตภัณฑ์ 3 ชนิด คือ 1) บรรจุภัณฑ์สบู่ผสมสารสกัดจากเปลือกมังคุด ขนาด 80 กรัม 2) บรรจุภัณฑ์ครีมล้างหน้าผสมสารสกัดจากเปลือกมังคุด ขนาด 100 มล. 3) บรรจุภัณฑ์สบู่เหลวผสมสารสกัดจากเปลือกมังคุดขนาด 400 มล.

5.5) ปัญหาวัตถุดิบ และอุปกรณ์ ขนิษฐา พานขวงส์ (2555) ได้กล่าวว่า วัตถุดิบใช้ในการผลิตสบู่แต่ละชนิดจะประกอบด้วยองค์ประกอบมากกว่า 1 ชนิด ซึ่งจะมีสัดส่วนของแต่ละชนิดมากน้อยแตกต่างกันไป มีผลทำให้ได้สบู่ที่คุณสมบัติที่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการ

ประชากร คือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลรอง

1) ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ครอบครัวที่ทำสบู่ว่านทางจระเข้ มีจำนวน 7 ครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวนางจัญญา บุรีมาศ ครอบครัวนางรัชนี โพธิบาล ครอบครัวนางกัลณิกา สิทธิยุทธ์ ครอบครัวนางเพ็ญศรี โสพิพัฒน์ ครอบครัวนางมุกมณี เมฆพยับ ครอบครัวนางสาคร บัวคง และครอบครัวนางัญญาลักษณ์ ตรีอุบล

2) ผู้ให้ข้อมูลรอง คือ ผู้ที่ส่งเสริม และสนับสนุนภูมิปัญญาในการทำสมุนไพรทางจระเข้ มีจำนวน 6 คน ได้แก่ เกษตรอำเภอรพท. จำนวน 1 คน นายกเทศบาลตำบลพรหมคีรี จำนวน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 จำนวน 1 คน ปราชญ์ชาวบ้าน หมู่ที่ 6 จำนวน 1 คน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หมู่ที่ 6 จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพรหมคีรี จำนวน 1 คน

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

1) การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์แบบโครงสร้างเป็นสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการทำสมุนไพรจากท่านทางจระเข้ ปัญหาการทำสมุนไพรจากท่านทางจระเข้ และแนวทางส่งเสริมอาชีพท้องถิ่นการทำสมุนไพรจากท่านทางจระเข้ บ้านในหมง ซึ่งแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการทำสมุนไพรจากท่านทางจระเข้ ปัญหาการทำสมุนไพรจากท่านทางจระเข้ และแนวทางส่งเสริมอาชีพท้องถิ่นการทำสมุนไพรจากท่านทางจระเข้ บ้านในหมง

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่าง ๆ

การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างการสัมภาษณ์ที่ต้องการข้อมูลที่ละเอียดลึกซึ้ง โดยสัมภาษณ์แบบเปิดกว้าง ไม่จำกัดคำตอบ หรือเรียกอีกอย่างว่าการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยมีจุดมุ่งหมายการสัมภาษณ์ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการทำสมุนไพรจากท่านทางจระเข้ ปัญหาการทำสมุนไพรจากท่านทางจระเข้ และแนวทางส่งเสริมอาชีพท้องถิ่นการทำสมุนไพรจากท่านทางจระเข้ บ้านในหมง

2) การสังเกต การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยผู้ทำวิจัยไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของการทำสมุนไพรทางจระเข้ แต่จะคอยเฝ้าดูอยู่ห่างๆ และจดบันทึกรายละเอียดของสิ่งที่ต้องการสังเกต โดยมีจุดมุ่งหมายการสังเกต คือ การทำสมุนไพรจากท่านทางจระเข้ ปัญหาการทำสมุนไพรจากท่านทางจระเข้ และแนวทางส่งเสริมอาชีพท้องถิ่นการทำสมุนไพรจากท่านทางจระเข้ บ้านในหมง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การเตรียมเก็บงานวิจัย ผู้วิจัยมีการเตรียมตัวในการดำเนินการงานวิจัย โดยการเตรียมเนื้อหาที่จะลงพื้นที่ศึกษาหาข้อมูลของประชาชน บ้านในหมง เรียนรู้ในสถานศึกษาต่างๆ เพื่อสร้างความพร้อมในการลงพื้นที่จริง สร้างความสะดวก และง่ายต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะศึกษาในการลงพื้นที่

2) การเตรียมความพร้อม ผู้ทำวิจัยได้ศึกษาสภาพพื้นที่ และได้มีการลงพื้นที่ด้วยการแต่งกายต้องเหมาะสมกับสถานที่ โดยผู้ทำวิจัยได้ศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ในการลงพื้นที่ และการพูดจาสุภาพต่อผู้ที่มีอายุมากกว่า จิตใจต้องพร้อมในการสัมภาษณ์

3) การทำ In-depth Interview ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล เป็นการซักพูดคุยกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ ใช้การถามแบบเจาะลึกเพื่อให้ได้คำตอบอย่างละเอียด โดยการถามผู้ให้สัมภาษณ์นอกจากอธิบายแล้ว ผู้ทำวิจัยจะถามถึงเหตุผลความต้องการ ปัญหา การแก้ไขปัญหาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้ในรูปแบบไม่เป็นทางการ โดยใช้ประเด็นคำถามกว้างๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้สัมภาษณ์ สนทนาเล่าเรื่องราวอย่างมีเป้าหมาย แล้วจึงเน้นการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการทำสบู่จากว่านหางจระเข้ ปัญหาการทำสบู่จากว่านหางจระเข้ และแนวทางส่งเสริมอาชีพท้องถิ่นการทำสบู่จากว่านหางจระเข้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการออกสำรวจภาคสนาม นำมาเรียบเรียงวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การพรรณนาและจัดทำเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

1. วิธีการทำสบู่จากว่านหางจระเข้ กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านในหมง หมู่ที่ 6 ตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 วัตถุดิบและอุปกรณ์การทำสบู่จากว่านหางจระเข้ พบว่า อุปกรณ์หลักๆ ที่ใช้ในกระบวนการผลิตสบู่จากว่านหางจระเข้จะเป็นอุปกรณ์ทั่วไป เช่น หม้อ กะละมังสแตนเลส

ขนาดเล็ก ทัพพีสำหรับคน เตาแก๊ส มีด เขียง แม่พิมพ์ และผืนผ้าสำหรับบรรจุสมุนไพร ส่วนวัตถุดิบหลักๆ คือ ว่านหางจระเข้ น้ำผึ้ง หัวน้ำหอม เกล็ดสบู่ และน้ำ

1.2 วิธีการทำสบู่ว่านหางจระเข้ โดยเตรียมวัตถุดิบให้พร้อม โดยนำเกล็ดสบู่มาหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ ว่านหางจระเข้ปอกเปลือกออก ให้เหลือแต่เนื้อวุ้น แล้วหั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ บดให้ละเอียด จากนั้นต้มน้ำให้เดือด แล้วนำเกล็ดสบู่ใส่ขาม นำไปวางในน้ำนั้นคนไปทางเดียวกันจนกว่าเกล็ดสบู่จะละลาย แล้วจึงใส่ว่านหางจระเข้ คนให้เข้ากัน และใส่น้ำผึ้ง ใส่หัวน้ำหอมลงไป จากนั้นเตรียมแม่พิมพ์แล้วเทเกล็ดสบู่ลงในพิมพ์ที่เตรียมไว้รอจนกว่าสบู่แข็งตัวแล้วนำไปใช้ได้

1.3 บรรจุภัณฑ์สบู่ว่านหางจระเข้ บรรจุภัณฑ์จะสามารถใส่หลายรูปแบบ เช่น รูปแบบสี่เหลี่ยม รูปแบบวงรี รูปแบบวงกลม และจะมีเป็นรูปผัก รูปผลไม้ รูปตุ๊กตา

ภาพที่ 1 แสดงว่านหางจระเข้

ภาพที่ 2 แสดงน้ำผึ้ง

ภาพที่ 3 แสดงเกล็ดสบู่

ภาพที่ 4 แสดงหัวน้ำหอม

ภาพที่ 5 แสดงเกล็ดสบู่หั่นเป็นชิ้นเล็กๆ

ภาพที่ 6 แสดงปอกเปลือกว่านหางจระเข้

ภาพที่ 7 แสดงนำเกล็ดสนุ
มาละลายในหม้อน้ำร้อน

ภาพที่ 8 แสดงใส่วุ้นหาง
จระเข้

ภาพที่ 9 แสดงใส่น้ำผึ้ง และ
หัวน้ำหอม

ภาพที่ 10 แสดงทิ้งไว้จนเย็น
แล้วจึงตักใส่แม่พิมพ์สนุ

ภาพที่ 11 แสดงทิ้งไว้ให้
สนุแข็งตัว

ภาพที่ 12 แสดงปิดผนึกสนุ
พร้อมจำหน่าย

2. สภาพปัญหาการทำสบู่วุ้นหางจระเข้ กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านในหมง หมู่ที่ 6

ตำบลพรหมโลก อำเภوبرมหารี จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 ปัญหาสบู่มิ่แข็งตัวของสบู่วุ้นหางจระเข้ เกิดจากการใส่ส่วนผสมมากหรือน้อยจนเกินไปจึงทำให้สบู่มิ่เกิดการไม่แข็งตัว เช่น วุ้นหางจระเข้มากเกินไปใส่น้ำผึ้งหรือน้ำมากเกินไป หรือใส่เกล็ดสนุน้อยเกินไป ทำให้สบู่มิ่แข็งตัว

2.2 ปัญหาสบู่มิ่ขึ้นราของสบู่วุ้นหางจระเข้ คือ ในการทำสบู่วุ้นหางจระเข้ปัญหาที่สบู่มิ่ขึ้นราจะเกิดขึ้นจากการดูแลรักษาและการตั้งไว้ในที่อากาศชื้นจนเกินไปจึงทำให้สบู่มิ่ขึ้นรา

2.3 ปัญหาคุณภาพสมุนไพรไม่สม่ำเสมอ เกิดจากการทำสมุนไพรว่านหางจระเข้ปัญหาที่สมุนไพรไม่สม่ำเสมอราณะจะเกิดขึ้นจากการใส่ปริมาณของสมุนไพรว่านหางจระเข้ที่ไม่เท่ากัน และอยู่ที่การตั้งแม่พิมพ์

2.4 ปัญหาบรรจุภัณฑ์ของสมุนไพรว่านหางจระเข้ พบว่า ในการทำสมุนไพรว่านหางจระเข้ปัญหาที่บรรจุภัณฑ์น่าจะเกิดขึ้นจากการเกิดการชำรุดและเกิดการบุบยึ่งจึงทำให้ไม่สามารถใส่สมุนไพรได้

2.5 ปัญหาวัตถุดิบและอุปกรณ์ ปัญหาที่พบมากในการทำสมุนไพรว่านหางจระเข้ในครั้งนี้ถือว่าในบางฤดูการทำสมุนไพรไม่ได้ เพราะถ้าฤดูฝนจะนำว่านหางจระเข้มาทำสมุนไพรไม่ได้ เพราะว่านหางจระเข้เป็นเชื้อรา และเน่าเสีย

3. แนวทางส่งเสริมอาชีพท้องถิ่นการทำสมุนไพรว่านหางจระเข้ กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านในหมง หมู่ที่ 6 ตำบลพรหมโลก อำเภอยะผา จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 แนวทางส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ โดยการส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนให้มีรายได้เสริมเข้าในครอบครัวและสามารถนำมาเป็นธุรกิจส่วนตัวได้อีกด้วย

3.2 แนวทางส่งเสริมด้านการพัฒนาอาชีพ พบว่า ในการส่งเสริมอาชีพท้องถิ่นการทำสมุนไพรว่านหางจระเข้สามารถสร้างเป็นสินค้าที่ต้นทุนต่ำก็สามารถมาทำได้และแถมยังสามารถนำมาเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ได้เพราะจะช่วยให้มีรายได้เสริมภายในครอบครัวและสามารถมาใช้เองได้

3.3 แนวทางส่งเสริมด้านสังคม พบว่า ในการส่งเสริมว่านหางจระเข้นั้นจะมีการส่งเสริมทางด้านสังคมในการทำสมุนไพรว่านหางจระเข้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพและเป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

3.4 การส่งเสริมด้านการอนุรักษ์ว่านหางจระเข้ วิธีการอนุรักษ์ว่านหางจระเข้ให้มีความรู้เกี่ยวกับคุณประโยชน์ของสมุนไพรว่านหางจระเข้ว่ามีสรรพคุณด้านใดบ้าง แล้วชักชวนให้ชาวบ้านในชุมชนบ้านในหมงปลูกว่านหางจระเข้ให้มากขึ้น เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตสมุนไพรว่านหางจระเข้ และเพื่อนำมาใช้ยามจำเป็น เช่น เมื่อเกิดน้ำร้อนลวกก็นำว่านหางจระเข้มาทาเพื่อบรรเทาอาการเจ็บปวดได้

3.5 การส่งเสริมด้านการนำใช้ประโยชน์ พบว่า ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับสรรพคุณของว่านหางจระเข้ ประโยชน์ของว่านหางจระเข้ วิธีการใช้ว่านหางจระเข้ส่วนใหญ่จะใช้ทาบริเวณที่มีอาการเป็นแผลพุพองหรือใช้รับประทานเพื่อที่จะไปบรรเทาอาการภายในได้

3.6 การส่งเสริมด้านสรรพคุณทางยา ส่งเสริมด้านการให้ความรู้ด้านสรรพคุณทางยาของว่านหางจระเข้ เป็นยารักษาแผลได้หลายประเภท เช่น แผลพุพอง แผลไฟไหม้ แผลน้ำร้อนลวก และอาการอักเสบภายในและยังดูแลผิวภายในนุ่มชุ่มชื้น

อภิปรายผล

วิธีการทำสบู่จากว่านหางจระเข้ กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านในหมง หมู่ที่ 6 ตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

1) วัตถุประสงค์และอุปกรณ์การทำสบู่ว่านหางจระเข้ พบว่า อุปกรณ์หลักๆ ที่ใช้ในกระบวนการผลิตสบู่ว่านหางจระเข้ก็จะเป็นอุปกรณ์ทั่วไป เช่น หม้อ กะละมังสแตนเลสขนาดเล็ก ท็อปสำหรับคน เตาแก๊ส มีด เขียง แม่พิมพ์ และฉีกสำหรับบรรจุสบู่ ส่วนวัตถุดิบหลักๆ คือ ว่านหางจระเข้ น้ำผึ้ง หวาน้ำหอม กลี๊ดสบู่ และน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จำลอง ศิริสุข (2559) ได้ศึกษาเรื่อง สมุนไพรจากกลี๊ดเชอร์รี่ธรรมชาติ พบว่าอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำสบู่จากน้ำมะพร้าว คือ กระทะ หม้อ จวัก แม่พิมพ์สบู่ตามใจชอบ เตาถ่านหรือไมโครเวฟ กระบวย หลอดฉีดยาสีฟันที่ต้องใช้ทำสบู่ กลี๊ดเชอร์รี่แบบไสชนิดแข็ง น้ำมันมะพร้าว แอลกอฮอล์ โมลสบู่วัสดุในการหลอมสบู่และการบรรจุหีบห่อ พิมพ์ในการขึ้นรูปสบู่ จวัก ช้อน ถุงพลาสติกใส กล่องกระดาษ ไม้โกของสินค้า

2) วิธีการทำสบู่ว่านหางจระเข้ โดยเตรียมวัตถุดิบให้พร้อม โดยนำกลี๊ดสบู่มาหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ ว่านหางจระเข้ปอกเปลือกออก ให้เหลือแต่เนื้ออุ่น แล้วหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ บดให้ละเอียด จากนั้นต้มน้ำให้เดือด แล้วนำกลี๊ดสบู่ใส่ชาม นำไปวางในน้ำนั้นคนไปทางเดียวกันจนกว่ากลี๊ดสบู่ละลาย แล้วจึงใส่ว่านหางจระเข้ คนให้เข้ากัน และใส่น้ำผึ้ง ใส่หัวน้ำหอมลงไป จากนั้นเตรียมแม่พิมพ์แล้วเทกลี๊ดสบู่ลงไปพิมพ์ที่เตรียมไว้รอจนกว่าสบู่แข็งตัวแล้วนำไปใช้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ คมสันต์ หุตะแพทย์ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง

สบู่ใสแบบธรรมชาติ พบว่า การละลายกลีเซอริน โดยการตัดชิ้นส่วนของกลีเซอรินให้เพียงพอต่อปริมาณที่จะใส่ลงไป ในแม่พิมพ์ที่ซื้อมาแล้วหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ เพื่อให้ละลายได้ง่ายขึ้น แล้วใส่กลีเซอรินชิ้นเล็กๆ ลงไปในหม้อสองชั้น เติมน้ำลงไปในหม้อชั้นล่างแล้วอุ่นด้วยไฟ คนไปเรื่อยๆ จนกระทั่งสบู่จับตัวเหนียวขึ้น แล้วจึงเทลงในแม่พิมพ์ตั้งทิ้งไว้จนสบู่จับตัวเป็นก้อนแข็ง แล้วจึงนำออกจากพิมพ์

3) บรรจุภัณฑ์สบู่ว่านหางจระเข้ บรรจุภัณฑ์จะสามารถใส่หลายรูปแบบเช่น รูปแบบสี่เหลี่ยมรูปแบบวงรีรูปแบบวงกลม และจะมีเป็นรูปผัก รูปผลไม้ รูปตุ๊กตา หากถ้าไม่มีแม่พิมพ์สามารถนำออกขนมอื่นใส่ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลพร ปองเพียร (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาสูตรสบู่แฟนซีจากน้ำมันที่ใช้แล้ว พบว่า การทำสบู่แฟนซีมีรูปแบบต่างๆ ได้สบู่แฟนซี ปลาโลมา สบู่แฟนซีรูปหัวใจ สบู่แฟนซีหุ่นมะพร้าว สบู่แฟนซีรูปวงกลมหลายสีซ้อนกัน และสบู่แฟนซีรูปส้ม จากการประเมินความชอบของผู้ประเมินที่มีต่อสบู่แฟนซีที่ได้จากการวิจัย พบว่า คะแนนความชอบที่ระดับ 4 และ 5 รวมกัน

สภาพปัญหาการทำสบู่ว่านหางจระเข้ กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านในหมง หมู่ที่ 6 ตำบลพรหมโลก อำเภพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

1) ปัญหาสบู่ไม่แข็งตัวของสบู่ว่านหางจระเข้ เกิดจากการใส่ส่วนผสมมากหรือน้อยจนเกินไปจึงทำให้สบู่เกิดการไม่แข็งตัว เช่น ว่านหางจระเข้มากเกินไป ใส่ส่วนผสมหรือน้ำมากเกินไป หรือใส่เกล็ดสบูน้อยเกินไป ทำให้สบู่ไม่แข็งตัว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จิรนนต์ เพชรช่วย และคณะ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง สบู่แฟนซี พบว่า ถ้าสบู่ที่ผ่านขั้นตอนตามเวลาที่ทำทุกช่วงแล้ว แต่ยังมีส่วนผสมบางส่วน ไม่แข็งตัวหรือแยกกันอยู่หรือไม่ดี เพราะสาเหตุใดก็ตาม อาจแก้ไขให้ดีขึ้น ดังนี้ สามารถตัดสบู่ออกเป็นชิ้นเล็กๆ ใส่ลงในหม้อที่มีน้ำมันบรรจุอยู่ พร้อมทั้งเทส่วนที่เป็นของเหลวที่เหลืออยู่ในแบบพิมพ์ลงไปด้วยแล้วนำไปต้มนานประมาณ 10 นาที อาจเติมน้ำมันมะนาวหรือน้ำมันอื่นๆ ลงไปที่มีกลิ่นหอมลงไปในส่วนผสมประมาณ 2 ช้อนชา ต่อจากนั้นจึงเทส่วนผสมลงในแบบพิมพ์ใหม่อีกครั้งหนึ่ง

2) ปัญหาสนุ่ขึ้นรา ของสนุ่ว่านหางจระเข้ คือ ในการทำสนุ่ว่านหางจระเข้ ปัญหาที่สนุ่ขึ้นรานั้นจะเกิดขึ้นจากการดูแลรักษาและการตั้งไว้ที่อากาศชื้นจนเกินไปจึงทำให้สนุ่ขึ้นรา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ณัฐรจา ลาคำแสน, นนทกร หมั่นประโคน, ภัทราวดี ชาวสวน และวิลาสินี คามวาสี (2558) ได้ศึกษาเรื่อง สนุ่สนุ่ในโพรวานหางจระเข้จากกลีเซอรินธรรมชาติ พบว่า การที่สนุ่ขึ้นการเกิดจากส่วนผสมของวัตถุดิบที่นำมาใช้วัตถุดิบที่สามารถขึ้นราได้ง่ายก็จะทำให้สนุ่ขึ้นราตามไปด้วย ฉะนั้นควรเลือกวัตถุดิบที่มีความเหมาะสม และไม่ขึ้นราในภายหลังจึงจะสามารถทำสนุ่ให้ปราศจากเชื้อราได้

3) ปัญหาคุณภาพสนุ่ไม่สม่ำเสมอ เกิดจากการทำสนุ่ว่านหางจระเข้ปัญหาที่สนุ่ไม่สม่ำเสมอเรานั้นจะเกิดขึ้นจากการใส่ปริมาณของสนุ่ว่านหางจระเข้ที่ไม่เท่ากัน และอยู่ที่การตั้งแม่พิมพ์ 4) ปัญหาบรรจุภัณฑ์ของสนุ่ว่านหางจระเข้ พบว่า ในการทำสนุ่ว่านหางจระเข้ปัญหาที่บรรจุภัณฑ์นั้นจะเกิดขึ้นจากการเกิดการชำรุดและเกิดการบุบเบี้ยวจึงทำให้ไม่สามารถใส่สนุ่ได้ ซึ่งทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธนศ ศิริกิจ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ภูมิปัญญาการทำสนุ่ พบว่า สนุ่ นั้นจะช่วยเพียงแค่จัดสิ่งสกปรกออกจากผิวหนึ่ง แต่ไม่สามารถทำให้ผิวอ่อนเยาว์ลงได้ หรือไม่สามารถขจัดรอยเหี่ยวย่นเหี่ยวแก่ ควรเลือกสนุ่ที่อ่อนที่สุดใช้แล้วผิวไม่แห้งหรือแห้งน้อยที่สุด และระคายเคืองน้อยที่สุด เป็นการเลือกคุณภาพให้เหมาะสมกับผิว

4) ปัญหาบรรจุภัณฑ์ของสนุ่ว่านหางจระเข้ พบว่า ในการทำสนุ่ว่านหางจระเข้ปัญหาที่บรรจุภัณฑ์นั้นจะเกิดขึ้นจากการเกิดการชำรุดและเกิดการบุบเบี้ยวจึงทำให้ไม่สามารถใส่สนุ่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภารัตน์ เอียดเหตุ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง มั่นบัวบก: แนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพเพื่อธุรกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มสตรีบ้านไทรเพาญ หมู่ที่ 15 ตำบลท่าซิ่น อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาของกลุ่มอาชีพเพื่อธุรกิจชุมชน พบว่ามีปัญหาบรรจุภัณฑ์ทางกลุ่มยังไม่สวยงาม รูปทรงไม่ทันสมัย

5) ปัญหาวัตถุดิบและอุปกรณ์ ปัญหาที่พบมากในการทำสนุ่ว่านหางจระเข้ในครั้งนี้เจอบว่าในบางฤดูการทำสนุ่ไม่ได้ เพราะถ้าฤดูฝนจะนำว่านหางจระเข้มาทำสนุ่ไม่ได้ เพราะว่านหางจระเข้เป็นเชื้อรา และเน่าเสีย พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชร อ้นพรหม

(2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง มั่นเหลื่อง : สภาพปัญหาการผลิตน้ำมันเหลื่องสมุนไพร ตราพร้อมพรหม ชุมชนบ้านเกาะสำโรง หมู่ที่ 9 ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการผลิตน้ำมันเหลื่องสมุนไพร ตราพร้อมพรหม พบว่า มีสภาพปัญหาวัตถุดิบสมุนไพรหายากและมีราคาแพง

แนวทางส่งเสริมอาชีพท้องถิ่นการทำสบู่ว่านหางจระเข้ กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านในหมง หมู่ที่ 6 ตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

1) แนวทางส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ โดยการส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนให้มีรายได้เสริมเข้าในครอบครัวและสามารถนำมาเป็นธุรกิจส่วนตัวได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุดารัตน์ เอียดเหตุ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง มั่นบัวบก : แนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพเพื่อธุรกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มสตรีบ้านไทรเพาญ หมู่ที่ 15 ตำบลท่าช้าง อำเภอกำลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพเพื่อธุรกิจชุมชน การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนโดยการสนับสนุนงบประมาณในการผลิต

2) แนวทางส่งเสริมด้านการพัฒนาอาชีพ พบว่า ในการส่งเสริมอาชีพท้องถิ่นการทำสบู่ว่านหางจระเข้สามารถสร้างเป็นสินค้าที่ต้นทุนต่ำก็สามารถมาทำได้และยังสามารถนำมาเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ได้เพราะจะช่วยให้มีรายได้เสริมภายในครอบครัวและนำมาใช้เอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิโรจน์ นิมิต (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาอาชีพเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของสตรีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ้านสหกรณ์ กิ่งอำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการวิจัยพบว่า สตรีมีความรู้ความเข้าใจหลักการเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก หน่วยงานของรัฐและเอกชนควรสนับสนุนส่งเสริมสตรีด้านการศึกษา เพิ่มพูนความรู้ในการประกอบอาชีพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสถาบันการเงินที่ต้องสนับสนุนเงินทุนในการประกอบอาชีพ เพื่อให้สตรีมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนต่อไป

3) แนวทางส่งเสริมด้านสังคม พบว่า ในการส่งเสริมว่านหางจระเข้ นั้นจะมีการส่งเสริมทางด้านสังคมในการทำสบู่ว่าเป็นสินค้าที่มีคุณภาพและเป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ เหมเต็ม (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการประกอบอาชีพธนาคารปลา (การเลี้ยงปลาในกระชัง) กรณีศึกษา ชุมชนบ้านไสโย๊ะ ตำบลเหนือคลอง อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมการประกอบอาชีพการทำธนาคารปลา ด้านสังคมควรส่งเสริมการอนุรักษ์ไว้ให้กับคนรุ่นหลานต่อไปในชุมชน และควรให้ความสำคัญกับคนในชุมชนอีกด้วยควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในการบริหารจัดการพื้นที่สำหรับการเลี้ยงปลาในกระชังโดยผู้นำที่เกี่ยวข้อง

4) การส่งเสริมด้านการอนุรักษ์ว่านหางจระเข้ วิธีการอนุรักษ์ว่านหางจระเข้ ให้ความรู้เกี่ยวกับคุณประโยชน์ของสมุนไพรว่านหางจระเข้ ว่ามีสรรพคุณด้านใดบ้าง แล้วชักชวนให้ชาวบ้านในชุมชนบ้านในหมงปลูกว่านหางจระเข้ให้มากขึ้น เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตสบู่ว่านหางจระเข้ และเพื่อนำมาขายตามบ้าน เช่น เมื่อเกิดน้ำร้อนลวกก็นำมาว่านหางจระเข้มาทาเพื่อบรรเทาอาการเจ็บปวดได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรัช อินพรหม (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง มั่นเหลือง : สภาพปัญหาการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพรพร้อมพรหม ชุมชนบ้านเกาะสำโรง หมู่ที่ 9 ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่ามีแนวทางส่งเสริมด้านวัตถุดิบสมุนไพร คือ การส่งเสริมให้คนในชุมชนปลูกพืชสมุนไพรที่เกี่ยวข้อง

5) การส่งเสริมด้านการนำใช้ประโยชน์ พบว่า ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับสรรพคุณภาพของว่านหางจระเข้ ประโยชน์ของว่านหางจระเข้ วิธีการใช้ว่านหางจระเข้ส่วนใหญ่จะใช้ทาบริเวณที่มีอาการเป็นแผลพุพองหรือใช้รับประทานเพื่อที่จะไปบรรเทาอาการภายในได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเรณู อยู่เจริญ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การผลิตสบู่จากสารสกัดพืชสมุนไพร พบว่า ปัจจุบันผู้บริโภคมีความตื่นตัวในการรักษาสุขภาพตนเองมากขึ้น ได้มีการทำผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพขึ้นทั้งเพื่ออุปโภคและบริโภคการใช้พืชสมุนไพรในการผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพมีมากขึ้น โดยเฉพาะในระดับชุมชนที่มีการนำพืชสมุนไพรพื้นบ้านมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ประจำท้องถิ่นนั้นๆ

6) การส่งเสริมด้านสรรพคุณทางยา ส่งเสริมด้านการให้ความรู้ด้านสรรพคุณทางยาของว่านหางจระเข้ เป็นยารักษาแผลได้หลายประเภท เช่น แผลพุพอง แผลไฟไหม้ แผลน้ำร้อนลวก และอาการอักเสบภายในและยังดูแลผิวกายให้นุ่มชุ่มชื้น พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปานทิพย์ รัตนศิลป์กุลชาญ, เกตุแก้ว จันทร์จรัส, ฤทธิ์ทิพย์ นราแหวน และ อุมารณณ์ ผ่องใส (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาสบู่เหลวจากสมุนไพรไทยและทดสอบฤทธิ์เบื้องต้นในการต้านทานต่อเชื้อสแตฟฟีโลค็อกคัสออเรียสที่คือยาเมทิซิลิน (MRSA) ผลการทดสอบพบว่า สารสกัดจากกระเทียมมีฤทธิ์ต้านการเจริญเติบโตของเชื้อ MRSA อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อกลุ่มผลิตสบู่ว่านหางจระเข้

- 1) ควรมีพัฒนาสูตรของสบู่ให้มีความหลากหลาย โดยเพิ่มส่วนผสมของสมุนไพรที่มีสรรพคุณในการดูแลผิวกาย รักษาโรคเกี่ยวกับผิวหนังลงไป
- 2) ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสรรพคุณของสบู่ว่านหางจระเข้ให้ผู้บริโภคได้ทราบ และส่งเสริมให้เป็นสินค้า OTOP ของชุมชน

ข้อเสนอแนะต่อชุมชน

- 1) ส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้การทำสบู่ว่านหางจระเข้
- 2) สนับสนุนให้เยาวชนรุ่นหลังสนใจในภูมิปัญญาการทำสบู่ว่านหางจระเข้
- 3) ส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาการทำสบู่ว่านหางจระเข้

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- 1) จัดให้มีการอบรมทางด้านวิชาการ เรื่องสุขภาพอาหารในด้านการรักษาคุณภาพของวัตถุดิบต่างๆ ที่นำมาใช้ในการทำสบู่ว่านหางจระเข้
- 2) จัดหาตลาดรองรับผลผลิตจากการทำสบู่ว่านหางจระเข้
- 3) จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์การทำสบู่ว่านหางจระเข้
- 4) จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมอาชีพการทำสบู่ว่านหางจระเข้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การได้ศึกษาเรื่องวิธีการอนุรักษ์ว่านหางจระเข้ กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านในหมง หมู่ที่ 6 ตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 2) การได้ศึกษาเรื่องภูมิปัญญาการทำสบู่ว่านหางจระเข้ กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านในหมง หมู่ที่ 6 ตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 3) การได้ศึกษาเรื่องแนวทางส่งเสริมอาชีพท้องถิ่นการทำสบู่ว่านหางจระเข้
กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านในหมง หมู่ที่ 6 ตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

รายการอ้างอิง

- ชนินฐ พานขวงส์. (2555). *สบู่ก้อน*. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2560. เข้าถึงได้จาก [http://www.dss.go.th/images/st-article/cp-11-\(2555-barsoap.pdf](http://www.dss.go.th/images/st-article/cp-11-(2555-barsoap.pdf)
- คมสันต์ หุตะแพทย์. (2554). สบู่ใสแบบธรรมชาติ. *เกษตรกรรมธรรมชาติ*. 10(2), 4-7.
- จำลอง ศิริสุข. (2559). *สบู่สมุนไพรจากกลีเซอรินธรรมชาติ*. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2562. เข้าถึงได้จาก : mayadress.blog.spot.com.
- จิรนนท์ เพชรช่วย และคณะ. (2560). *สบู่แฟนซี*. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2562. เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/wiraneewongling/withi-kar-tha-sbu>
- จิรากรณ์ เหมเต็ม. (2560). แนวทางการส่งเสริมการประกอบอาชีพธนาคารปลา (การเลี้ยงปลาในกระชัง) กรณีศึกษา ชุมชนบ้านไสไพบีระ ตำบลเหนือคลอง อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่. *สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*.
- จุฑามาศ เจริญพงษ์มาลา. (2556). การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สบู่ผสมสารสกัดมังคุด การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 5. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร. พระนคร*. ฉบับพิเศษ, 28-42.
- ณัฐรจา ลาคำ, นนทกร หมั่นประโคน, ภัทราวดี ชาวสวน และวิลาสินี กามวาสี. (2558). *สบู่สมุนไพรว่านหางจระเข้จากกลีเซอรินธรรมชาติ*. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ

2 ตุลาคม 2562. เข้าถึงได้จาก <http://nrcaum.blogspot.com/2016/03/17-19-24-27-1-2-255-8-triclocarban-1.html>

- ชนเส ศิริกิจ. (2555). *ภูมิปัญญาการทำสบู่*. อยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ประชิด ทิณบุตร. (2531). *การออกแบบบรรจุภัณฑ์*. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์.
- ปานทิพย์ รัตนศิลป์ภัลลชาญ, เกตุแก้ว จันทร์จำรัส, ภรณ์ทิพย์ นราหาว และอุมา ภรณ์ผ่องใส. (2557). การพัฒนาสบู่เหลวจากสมุนไพรไทยและทดสอบฤทธิ์เบื้องต้นในการต้านทานต่อเชื้อสแตฟฟีโลค็อกคัสออเรียสที่ดื้อยาเมทิซิลิน (MRSA). *วารสาร มหก. วิชาการ*. 18(35), 47-60.
- เรณู อยู่เจริญ. (2556). *สรุปผลการดำเนินงาน โครงการการอบรมเชิงปฏิบัติการ การผลิตสบู่จากสารสกัดพืชสมุนไพร*. สาขาชีววิทยาและเทคโนโลยีชีวภาพ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วัชรระ อินพรหม. (2563). *มันเหลือง : สภาพปัญหาการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร พร้อมพรหม ชุมชนบ้านเกาะลำโรง หมู่ที่ 9 ตำบลทรายขาว อำเภอกำแพงเพชร จังหวัดนครศรีธรรมราช*. *สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*.
- วิโรจน์ จิมดี. (2551). *การพัฒนาอาชีพเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของสตรีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ้านสหกรณ์ กิ่งอำเภอมะเอน จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- วิไลพร ปองเพียร. (2554). *การพัฒนาสูตรสบู่แฟนซีจากน้ำมันที่ใช้นแล้ว*. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- สตรีบ้านไพรพนาญ หมู่ที่ 15 ตำบลท่าซิ่น อำเภอกำแพงเพชร จังหวัดนครศรีธรรมราช. *สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*
- สถาบันวิจัยสมุนไพร. (2541). *วิจัยสมุนไพรไทย*. อยุธยา: มหาวิทยาลัยพระนครศรีอยุธยา.